

GUTENBERG

Utgifven af Typografernes förening i Helsingfors: ♦ Helsingin Kirjanpainajain yhdistyksen ulosantama

Helsingissä, Päivälehdin kirjapainossa, 1896

IV ärg. N:o 16 * 1896 IV vuosik.	Prenumerationspris: — Tilaushinta: Helt år . . . . . } 4 m. Koko vuosikerta . . . . . } Postportot tillkommer — Postmaksut tulevat lisäksi	Redaktion: — Toimitus: F. F. W. Ahlroos — K. Hoimela (Ansvarig — Vastaava)	Annonspris: — Ilmoitushinta: Per petitrad . . . . . } 35 p. Petiiti-riviltä . . . . . }	Augusti 31 Elokuu
---	---	---	--	--

Arvoisat kirjojen lainaajat!

Niitä arv. kirjalainajia, jotka ovat Kirjanpainajain yhdistyksen kirjastosta lainanneet kirjoja eivätkä ole niitä takaisin tuoneet, kehoitetaan kiireimmiten tuomaan ne kirjastonhoitajalle, jos tahtovat välttää seurauksia laiminlyönnistään.

Seuraavat kirjat ovat olleet jo pitemmän aikaa poissa, nimittäin:

- N:o 100. *Nordin.* Handbok i boktryckarkonst.
- ” 185. *Hugo.* Samhällets olycksbarn.
- ” 191. *Groth.* Vilhelmina von Roser.
- ” 320. *Finlands* kartbok.
- ” 325. *Nordmann.* Lärobok i Finlands historia för folkskolor.
- ” 353. *Palander.* Ryska språkets grunder.
- ” 655. *Kellner.* Mietteitä kasvatuksesta.

Puheenjohtaja.

Boklånare obs.!

De ärade boklånare, hvilka från Typografernes Förenings bibliotek lånat följande böcker:

- N:o 100. *Nordin.* Handbok i boktryckarkonst
- ” 185. *Hugo.* Samhällets olycksbarn.
- ” 191. *Groth.* Vilhelmina von Essen
- ” 320. — *Finlands* kartbok.
- ” 325. *Nordmann.* Lärobok i Finlands historia för folkskolor
- ” 353. *Palander.* Ryska språkets grunder.
- ” 655. *Kellner.* Mietteitä kasvatuksesta.

behagade godhetsfullt återlämna desamma med det första i fall af att obehag undvikas vill.

Föreningens ordförande.

Matka-apurahasto.

Tilit edelliseltä vuosipuoliskolta 1896 on saapunut Jyväskylän ja Haminan osastoilta.

Reshjälpskassan.

Redovisning för förra halfåret 1896 har anländt från Jyväskylän och Fredrikshamn's filialer.

Gutenbergin tilaajat!

Tilasmaksut tältä vuodelta ovat välttämättömästi nyt jo suoritettavat.

A. V. Berg.

Osote: Päivälehdin kirjap.

Gutenbergs prenumeranter!

Prenumerationsafgiften för detta år bör ovilkorligen redan inbetalas.

A. V. Berg.

Adress: Päivälehtis tryckeri.

Finska Typografförbundet.

Som bekant tillsatte härvarande typografiska förening en interimsstyrelse för att göra de förbindelser som äro nödvändiga innan förbundet vidtager med sin värksamhet på allvar. Denna interimsstyrelse har dock ej ännu varit i tillfälle

att taga itu med de föreliggande ärendena på grund af att densamma ej kunnat konstituera sig, hvilket till stor del torde bero därpå, att de flesta varit i åtnjutande af sommarledighet och fördenskull vi stats utom Helsingfors stad; äfven har några af de invalde afsagt sig förtroendet och då de uppställda suppleanterna ej kunde fylla den genom afsägelserna uppkomna bristen, måste kompletteringsval anställas och kommer detsamma att försiggå vid instundande månadmöte. Föreningens bestyrelse har dock, i afvaktan på interimsstyrelsens konstituerande, till landsorten expedierat förbundets tryckta stadgar och hoppas vi att hrr kolleger i landsorten tagit dess innehåll i närmare skärskådande.

Vi anse oss böra göra hrr typografer uppmärksamma på, för undvikande af onödiga utgifter, att vid bildandet af afdelning eller klubb förbundets stadgar följes så att ej någon meningskiljaktighet må ifrågakomma och tro vi att då afdelnings eller klubbs stadgar så uppställas de samma ej behöfva af ortens myndigheter godkännas emedan förbundets stadgar äro af landets högsta myndighet sanktionerade.

Indbydelse til konkurrence-sætning.

Den store Betydning, som Annonce-Sætningen og Sætning af Reklame-Arbeider i det Hele taget har faaet i vore Dage, og paa den anden Side den ringe Paagtning og Skjotsel, som hidtil er bleven disse Arbeiders Udførelse tildel, har foranlediget mig til Fremme for denne Arbeidsgren at udskrive en Konkurrence i

Annonce-Sætning,

hvortill jeg herved tillader mig at indbyde D'Hrr. Typografer i Norge, Sverige, Danmark og Finland.

De nærmere Betingelser er følgende:

1. Der udføres et Annonceblad, indeholdende 3 forskellige Annoncer efter følgende Schemas Indhold:

24 cm.	Steen & Strøm, Manufakturforretning, Christiania. Grundet 1829. 1ste Etage: Kjøletoier, Paraplyer, Handsker. 2den Etage: Sengeartikler, Dækketoier, Herreartikler. 3die Etage: Møbelstøffe, Gardiner, Linoleum.
	Extra Potol fra Schous Bryggeri. Nyt, muserende, holbart Potol. Kr. 1,60 pr. Dusin 1/1 Flasker. Telefon N:o 2637.

18 cm.

2. Særegne Fordringer til Satsens Udstyr stilles ikke. Hovedvægten vil blifve lagt paa Ori-

ginalitet og effektfuld virkning. Satsen udføres med almindeligt Materiel, som forefindes paa ethvert Trykkeri, og som om den var bestemt til Brug for en almindelig Avis.

3. Manuskriptets Ordlyd kan omstillas, men Forkortelser eller Tilføielser maa ikke foretages.

4. Satsstorrelsen for alle 3 Annoncer tilsammen skal være 18×24 cm og Inddelingen som angivet paa det opsatte Schema. Mindre Afvigelser med Hensyn til Formatet er tilladt. Trykningen udføres i Sort, og der leveres ca. 20 Aftryk paa almindelig Kvart Post.

5. Arbeidet skal paa Bagsiden forsynes med et Motto. En lukket Konvolut skal være mærket med samme Motto og indeholde Konkurrentens Navn og Adresse.

6. Det er tilladt, at en Konkurrent leverer flere Konkurrence-Arbeider; dog skal hvert især indsendes i ca. 20 Expl. og hvert især signeres og sendes i særskilt Konvolut. En konkurrent kan dog ikke opnaa flere end én Præmie.

7. Der uddeles 5 Præmier: en paa 50, en paa 30 og en paa 20 Kroner; som 4de Præmie uddeles H. Scheiblers „Lære- og Mønsterbog for Typofer“ og som 5te Præmie samme Forfatters „Kortfattet Haandbog for Typografer“. Desuden erholder hver Præmievinder et Diplom. Skulde det vise sig, at flere prisværdige Arbeider indsendes, kan Dommerkomiteen udstede flere Hædersdiplomer.

8. I Tilfælde færre end 5 Konkurrenter deltager i Konkurrencen, rykker 2:den Præmie op til 1ste osv.

9. Konkurrencens Udfald bliver bekendtgjort i samtlige Fagaviser i Skandinavien. De Konkurrenters Navne, som ikke erholder nogen Præmie, bliver ikke offentliggjort.

10. Arbejderne indsendes til Undertegnede inden 31 Oktober d. A.

De indsendte Arbeider bliver Undertegnedes Eiendom og vil først og fremst blive tilsendt samtlige Deltagere i Konkurrencen til Gjennemsyn. Senere, naar Leilighed gives, vil de blive gjort tilgjængelige for Offentligheden.

Som Prisdommere har jeg formaaet til at fungere D'Hrr. Albin Maria Watzulik, Altenburg, Boktrykkerne Martius Truelsen, Kjøbenhavn, Wald. Zachrisson, Gøteborg, Morten Johansen og Faktor A. J. Hanssen, Christiania.

I Sagens interesse haaber jeg paa en talrig Deltagelse i denne Konkurrence.

Christiania, Mai 1896.

Ærbødigtst

H. Scheibler,

Faktor

ved W. C. Fabritius & Sønners Bogtrykkeri.

Kirje Helsingistä.

Työttöminä kuljeksivia latojia liikkuu nykyään tavattoman paljon täällä Helsingissä. Tässä ei ole mitään ihmettelemisen syytä, koska se on niin tavallista näin syksyn tullen. Työn puutosko vai oma vapauden haluko latojia kuljettanee suurissa laumoissa pitkin katuja, sitä en tiedä. Sopii hyvällä syyllä kuitenkin sanoa, että joukossa on mo-

lemman yhtä pätevän syyn pakottamia, koska olen nähnyt useita iloisien vapauden nauttijoita (maantieritäreita) joukossa. Syyspuoleen tulevat kylmemmät ilmat, jolloin kaikki muutkin kesää maaseudulla viettäneet saapuvat toimiinsa. Tämä syyskylmä kai on ajanut „ritarimmekin“ hakemaan pääkaupungista lauhkeampaa säätä ja ehkäpä työtakin. Mutta paljon pahennusta näistä „maantieritarien“ tänne tulvaamisesta on, sen jokainen hyvin tietää. Siihen ei tarvitse kaukaa hakea esimerkkiä. Jos katsomme yksinomaan siihen, millä tavoin ja missä tilassa he tulevat tavallisesti tšekäläisiin työpaikkoihin, niin siinä on jo kylliksi. Kuinka useasti näillä parilla viime kuluneella viikollakin on saatu nähdä jokin juopunut tulevan painoon pitämään raakalaiselämää ja häiritsemään työssä olevia henkilöitä. Eikä siinä vielä kylliksi, että he yksinomaan tyytyisivät häiriöntekoon suurella äänellä, mutta heidän täytyy saada välttämättömästi haukkua suun täydeltä viattomia henkilöitä. Ja onpa joukossa niinkin rohkeita, jotka rohkenevat poislähtiessään kaapata kasan paperia kainaloonsa -- kai eväkseen. Ainakin sellainen tapaus tapahtui tässä muutamalla viikolla erässä tšekäläisessä painossa ja olisi tapahtunut ehkä vielä useamminkin, mutta saatiin hän siitä estetyksi.

Sopii toivoa ja ikävällä odottaa sitä aikaa, jolloin maamme kirjapainoammatti pääsisi vapaaksi mokomista retkaleista, joista ei ole muuta kuin suurta haittaa ja pahennusta koko ammattikunnalle.

Yksi noita haitallisia ja epämielisiä ammatimme pahennuksia on se, että oppilas, päästyään viisivuotisen „urakkansa“ päähän, sanotaan ylös ja otetaan uusi sijaan. Maaseudulla harjoitetaan tätä „sporttia“ useissa paikoin — ainakin Oulu saa tässä kohden vetää maailman rekordin. Oulussa on tämä tapa niin yleinen, että se kuuluu kerrassaan „työjärjestykseen“. Oppilas oppiin tullessaan — etenkin Kaiun kirjapainossa — saa varmuudella neljän viiden vuoden kuluttua odottaa, että hänellä on edessään maantie ilman mitään luonnollista syytä.

Ketä kiitettäisiinkään tästä jalosta työstä ja kenelle antaisinkaan kultasankaiset „rillit“ nenälle? — vähimmässä laskussa asianomainen ne ansaitisi. Kenellekkös muulle kuin kauniin tavan alkuunpanijalle. Hänelle ne antaisin hyvin liikuteulla mielellä — koko sieluni itkisi yhdessä hänen (lahjan saajan) kanssa. Mutta miksi itkisimme, koska ilonpäivä olisi? Siksi itkisin minä, koska en voisi nauraa. Mutta sitä en tiedä, miksi hän itkisi. — Minä poikkessin innostuksissani aineestani; palaanpa jälleen siihen ja osotan, kuka on puheenaolevan tavan alkaja.

Noin 7 tai 8 vuotta sitten pani Oulun uuden kirjapainon painaja, faktori *Paavo W. Malmberg* ensimmäisen oppilaansa, joka oli päässyt taituriksi, menemään avaraan maailmaan ja siitä alkaen on hra M. jatkanut samaa tapansa vielä viime vuoteen asti ja hyvällä menestyksellä.

Mainittava seikka on se, ettei paikkakunnan muissa painoissa edesmenneinä aikoina ole käytetty hra M:n esimerkkiä. Mutta jopa vähitellen alkaa kuulua samallaista muistakin Niinpä Gutb. viime numerossa olevasta Oulun kirjeestä näkyy, että Bergdahlin kirjapainon faktori *A. A. Willberg* on ruvennut seuraamaan samaa pahaa tapaa.

Tästä ei minulla, ainakaan tällä erää, ole muuta sanottavaa kuin toivomus vastaisen varalle, joka on tällainen: Hra Willbergin, itse aikoinaan latojana olleena, toivoisin ajattelevan hiukan tarkemmin asiaa, ennenkuin lähtee ymmärtämätöntä leikkiä takaa ajamaan. Pitäisi latojat työssä niin kauvan kuin haluavat olla, eikä heitä ajaisi maailman markkinoille silloin kuin ei mitään pätevää syytä heitä vastaan ole olemassa.

Siinä se.

Aina tavan takaa olen huomannut sanomalehdissä uutisia, että seppien-, suutarien- tai ulkotyöväenyhdistys on suvainnut nähdä hyväksi antaa luvan Kirjaltajaliitolle tulla edustetuksi Suomen työväenvaltuuskunnassa. Hyvin suojele on tämä armonosotus ollutkin: kaikkialta on puhdasta toivomusta näkynyt. Ei vastustuksen kilahdusta ole tullut kysymykseenkään, ainakaan täällä Helsingissä. Mutta maaseudulla, jossa — kuten tunnettu — asia tulee myös kysymyksen alaiseksi, taitaa kilahda ja ottaa vastaan pinnistämistä.

Ainakin pienen merikaupunkimme Rauman työväenyhdistys on asettautunut vastustavalle kannalle kysymyksen ratkaisussa. Lausunnossaan työväen valtuuskunnalle tästä asiasta mainitsee Rauman työväen yhd. m. m. syitä syviä, että sanottu liitto käsittää ainoastaan yhden ammatin ja että kirjaltajat eivät lue itseään tavalliseksi ammattikunnaksi.

Onhan niitä puollustuksia jos jonkinmoisia, joilla voidaan asia syrjäyttää. En ainakaan luule kysymyksen ratkaisulle tästä Rauman työväen yhdistyksen menettelystä olevan mitään haittaa, etenkin kun vai aavistaa, että moista typerää päätöstä kokoon laitimassa on ollut kasa asiaa käsittämättömiä henkilöitä. Ei ainakaan luulisi selväjärkisten ja työväen-aijaa ajavain kunnollisten työmiesten tekvän päätöstä sellaista, kuin Rauman työväenyhdistys on tässä asiassa tehnyt.

Lausuntonsa lopussa antaa Rauman työväen yhd. neuvon, miten kirjaltajat mahdollisesti voisivat tulla edustetuksi työväen valtuuskunnassa ja saisivatpa vielä samat etuudet kuin muutkin maamme työväenyhdistykset. Ja tämä neuvo on: yhtyä työväen yhdistykseen.

Kumma kyllä, että sitten saataisiin sama etuus, mikä muilla yhdistyksillä jo on. Kiitoksia, hyvät raumalaiset, neuvosta! Tämä neuvonne, arvoisat herrat, ei käy päinsä, syystä siitä, että kirjaltajilla tulee kohdakkoin olemaan liitto, joka käsittää koko maan kirjaltajat, ja niin muodoin ei voi tätä liittoa yhdistää enempää Rauman kuin Helsinginkään työväen yhdistyksiin. Sitä paitsi on Helsingin kirjaltajat olleet järjestettyinä työväenrienoissa jo kauan ennen kuin Raumalla näistä asioista mitään tiedettiin, jonka vuoksi ei sopisi Rauman työväenyhdistyksen vaatia kirjaltajia yhtymään itseensä.

Kalle.

Sanojen taittamisesta.

Paljon on puhuttu sanojen oikeasta jakamisesta kuten muistakin laouksessa löytyvistä epäkohdista, mutta — kumma kyllä — ei vielääkään tahdota kaikin paikoin noudattaa edes tärkeimpiä siinä suhteessa löytyviä sääntöjä. Puhumattakaan sanomalehdissä löytyvistä epämieliväisistä sanojen taittamisista, joka ei ole mitään harvinaista, sillä onpa se melkein yleistä ainakin pääkaupungin päivälehdissä; mutta paljonhan tässäkin voisi hyvällä tahdolla aikaansaada parannusta. Esim. taitteet semmoiset, kuin *o-vat, a-sia, oli-si* y. m. voisi kyllä välttää, kun vaan hyvää tahtoa olisi. Vaan ehkäpä tammöisten tekijät seuraavat sitä vanhaa lausetta; „kyllä se sanomalehteen kelpaa“.

Mutta kun tammöiset pahat taitteet eivät esiinny ainoastaan sanomalehdissä, niitä löytyy hienoimissa ja kauniiksi kehuissa kirjatöissäkin, kuten esim. nykyään vihkoissa ilmaantuvassa teoksessa: „Suomen sota ja Suomen sotilaat“, joka painetaan Helsingin parhaimmaksi tunnetussa Weilin & Göösin kirjapainossa. Katsellessa tätä muuten tosiaankin siistää teosta, pistää pahoin silmään siinä löytyvät rumat ja säännöttömät sanojen jakamiset, kuin esim.: „lauka-ukset“, „aino-astaan“, „pime-ällä“ (miksei yhtä hyvin „lau-kaukset“, „aino-astaan“ tai „ainoas-taan“) y. m. joita en tässä rupea luettelemaan. Laouksessa, joka on suurta oktaavokokoa, ei koskaan voi tulla niin tiukkaa paikkaa, jotta ei voisi välttää tuommoisia „mukavuuksia“. Pitäisihän jokaisen latojan tietämän

sen säännön, että sanoja ei saa jakaa avoimesta tavuusta, s. o. kahta ääntiötä erottaa toisistaan muissa kuin yhdyssanoissa.

Mielestämme kuuluisi se faktorien työalaa valvoa, ettei tammöisiä „pukkeja“ tehtäisi varsinkaan kirjatöissä, jospa löytyisikin joitakin huolimattomia latojia, jotka laskulla latoessaan tahtovat täten jouduttaa vaan ansiotaan, mutta eivät välitä työn kelvollisuudesta. Tällä tavoin useinkin pilataan koko hyvä työ ja sen takia tammöisiä virheitä olisi vältettävä.

Vesa.

Magister August Schauman.

Landets grafiska yrke drabbas af ett hårdt slag, ty fredagen den 28 augusti när oss dödsbudet, att en af de gamla och mäst bepröfvade stöden fallit undan. Fredagen den 28 augusti kl. 8 f. m. afled nämligen boktryckeriägaren, fil. mag. *Josef August Schauman*.

J. A. Schauman föddes i H:fors den 7 juli 1826, blef student 1842, fil. mag. 1850, besökte Danmark vintern 1851—52, öfvertog Morgonbladets redigering från 1853 års början och fortsatte därmed intill den 2 april 1855. Följde så en två-årig utländsk resa, under hvilken S. besökte Sverige, Paris, Schweiz, Wien och Tyskland. Hemkommen grundade han tidningen „Papperslyktan“ och redigerade densamma under åren 1859—60. Då Z. Topelius med sistnämnda års utgång afgick från Helsingfors Tidningars redaktion, stälde S. sig i spetsen för dessa tidningar och skötte redigeringen intill 1863 års utgång. Från dec. 1864 uppstälde han tidningen „Hufvudstadsbladet“, hvars tryckning värkställdes å Th. Sederholms tryckeri intill utgången af år 1868. Samma år inköpte S. af kommerserådet F. W. Frenckell P. Widerholms arfv. tryckeri, hvilket han satte i gång från 1869 års början i Pihlflygtka gården vid Regeringsgatan. Hit flyttades äfven Hufvudstadsbladet, som därjämte började utkomma om söndagsmorgnarna i stället för om måndagsmorgnarna. Den 1 juni 1870 flyttades officinen som bedrefvs under firma „Hufvudstadsbladets tryckeri“, till gården n:o 14 vid Fabiansgatan. På hösten 1874 inköpte S. gården n:o 6 vid förenämnda gata, dit tryckeriet sedan flyttades och hvarest det alt vidare befinner sig. Den 1 okt 1885 öfvergick förlagsrätten till Hufvudstadsbladet genom köp i mag. A. R. Frenckells ägo. Bladets tryckning öfverfördes från 1889 års ingång till det af Frenckell grundlagda „Nya Hufvudstadsbladets tryckeri“. Med sistnämnda års ingång öfvertog ett holag. Schaumanska officinen, uti hvilket holag mag. S. blef hufvudintressent, Tryckerirörelsen bedrifves från denna tid under firma: Helsingfors Centraltryckeri.

Mag. S. var till sin karaktär sträng och rättvis, hvarför äldre kolleger kunna berättat många anekdoter från hans ungdom, men under de tre senaste decennierna har han varit känd som en human och för arbetarens väl ädeltsinnad princip och vann därför, förutom sina egna arbetares, hela Helsingfors typografkårs högaktning och erkänsla. Det är därför detta dödsbud emottages med saknad af oss arbetare, ty hvem glömmer bort de stunder då mag. S. satt midt ibland sitt „svarta garde“ på deras nöje, och alla de verk han försträckt värt bibliotek med, m. fl. välgärningar att förtiga.

Magister Schauman sörjes närmast af maka född Kuhlman, samt två söner och tre döttrar.

Frid och välsignelse med den aflidnes stoft!

Magister J. A. Schaumans jordfästning försigick måndagen den 31 augusti kl. 3 e. m. Sörgätet afgick från Norra hamnen till gamla begravningsplatsen och förmärktes i det långa tåget bl.

a. Helsingfors typografikar med föreningens fana i spetsen. Typografernes förenings musikkår uppspelte begrafningshymner såväl vid Norra hamnen som å kyrkogården. Kring grafven bildade kåren häck. Jordfästningen förrättades af pastor Ahlbom. Bland kransar nedlades en från Centraltryckeriets personal af maskinmästar Nordling och en af Helsingfors typografer af typografernes förenings ordförande hr A. Jakobsson. Faktor Lindstedt nedlade en krans å centraltryckeriets vägnar.

Notiser. — Uutisia.

— **Kuollut.** Elokuun 28 p:nä klo 8 aamulla kuoli omistamassaan Stansviikin huvilassa Degeröössä yksi maamme vanhimpia sanomalehtimiehiä *Josef August Schauman* 70 vuoden vanhana.

Vainaja, joka oli osakkaana täkäläisessä Sentraalikirjapainossa, saattoi hautaan viime maanantaina Kirjanp. yhdistys lippuineen ja soitto-kuntineen. Klo 3 i. p. lähti surusaatto liikkeelle pohjoissatamasta, jonne vainajan ruumis tuotiin höyryvenheellä Stansvikistä. Ruumisvaunujen jälessä kulki Kirjanp. yhdistyksen jäsenet, luvultaan noin 200, soitto-kunta ja lippu etunenässä lukuisan väkijoukon ympäröimänä. Hautuumaalle saavuttua kannettiin arkku hautaan soitto-kunnan soittaessa koraalia. Ruumisvaunun toimitettua soitti hautaa täytettäessä yhd. soitto-kunta „Intager vi-tæn“. Tämän jälkeen alkoi lukuisain seppelien laskeminen hautakummulle. M. m. laski faktori O. Lindstedt seppelleen Sentraalikirjapainon puolesta, konemestari J. E. Nordling saman painon miehistön puolesta ja hra A. J. Jakobsson Helsingin Kirjanp. yhdistyksen puolesta, lausuen samalla (suomeksi) muutamia lämpimiä sanoja jalosta isänmaanystävästä, suuresta vapaan sanan esille tuojasta ja työväenatteen ajajasta.

— **Utlärde.** Till konstförvandter ha förklarats sättarecelevna Ellen Hagström och Ida Rantanen å Weilin & Göös tryckeri.

— **Raahen kirjapaino.** Kun kirjapainotaituri A. R. Rossander on saanut luvan Raahessa harjoittaa kirjapainoliikettä toiminimellä Rob. Rossanderin kirjapaino, on painoylihallitus esittänyt, että Raahen asetetaan painoasiamies 500 markan vuosipalkalla.

— **Nytt tryckeribolag.** Hr A. F. Astrén m. fl. ha af senaten anhallit om fastställelse af stadgar för Uleåborgs tryckeri-, bokbinderi- och bok-handelsaktiebolag.

Medelst resolution af den 29 juni har öfverstyrelsen för pressärendena gifvit „Vasa Tryckeribolag“ tillstånd att utöfva tryckerirörelse. Den 25 april inköpte bolaget boktryckeriet af redaktören Vald. Sandman och är bolagets värkställande direktör hr C. A. Heinze.

— **Försäldt boktryckeri.** Boktryckeriet i Heinola har af dess ägare, magister K. W. Wickstrand försäldts till typografen *Antti Wäänänen* från Helsingfors för en summa af 5,000 mk. Tillträdet sker den 1 sept. detta år. Vi tillönska hr Wäänänen lycka och framgång.

— **75 vuotta täytti** elokuun 15 p:nä kirjapainaja *Anders Johan Nordberg*, joka korkeasta iästään huolimatta yhä uutterasti työskentelee amatissaan. Hra N. on jo kolmattakymmentä vuotta työskennellyt korrehtuurinvetäjänä Suom. Kirjall. Seuran kirjapainossa.

— **Yliopistolliset lomakurssit.** Osanottajina lomakurssissa oli ainoastaan kolme kirjapainajaa, joista kaksi Helsingistä ja yksi Vaasasta

— **Osakeyhtiö F. Tilgmannin** kirja- ja kivipaino- sekä kemigraafiosastoissa tapahtuu parillaan melkoiset sisustus- ja laajennustyöt. Niinmuodoin on firman talossa rakennettu suurempi

rakennus, käsittävä kolme kolmenkymmenen kahden metrin pituista salia. Tämän rakennuksen maa-kerrokseen tulee piakkoin muutettavaksi puuseppätehdas kliseiden täydentämistä y. m. varten sekä tehdään tilaa stereotyyppi- ja galvanoplastiikkaosastoille. Ensimmäinen kerros tulee kirjapainon konehuoneeksi ja sijoitetaan siihen viisi pikapainokoneita, satineerauskoneita y. m. Ylikerrokseen asetetaan kuusi kivipikapaininta, bronseerauskone ja värimylly.

Kirjapaino-osastoa varten on tilattu yksi Augsburger pikapainin n:o 8, yksi ameriikkalainen Golding-Jobber n:o 8, kirjaimia 10,000 markan edestä sekä täydelliset stereotyyppi- ja galvanoplastiikkalaitokset.

Kirjansitomo tulee saamaan uuden leikkauskoneen.

Kivipaino-osastoon on hankittu yksi Johannisberger pikapainin, yksi käsipainin Karl Krauselta ja yksi bronseerauskone Schmir, Werner & Kumpffilta.

Lopuksi mainittakoon, että uusi 20 hevosvoimainen, polttoaineita säästävällä höyrypannalla varustettu, höyrykone on myöskin hankittu.

Lisärakennuksen kautta tulee myöskin vanhemman rakennuksen sisustus olemaan vähemmän ahdas. Sinne on nimittäin viime vuosina tullut kerrassaan haitallinen ahdinko. Konttori, ennen hyvinkin pieni, saa niinmuodoin huoneistonsa suurennetuksi, jotta se tulee vastaamaan liikkeen suuruutta.

— **Sortavalan kirjapainoon** on näinä päivinä saapunut uusi pikapainokone. Sanotussa painossa tulee niinmuodoin olemaan kaksi pikapaininta.

Täfling i annonssättning. Vi ha tidigare meddelat om denna täfling i ett upprop, hvilket vi togo friheten att öfversätta från ett svenskt organisationsblad, men då faktor Scheibler direkte vändt sig till oss med anhållan att få införd sin inbjudelse vilja vi tillmötesgå denna anhållan och införa denna uppmaning på orginalspråket å annat ställe i bladet Kolleger deltagen i täflingen!

— **Finska Typografernes Reshjälpskassas Centralafdelning** sammanträdde tisdagen den 18 augusti kl. 1/2 8 e. m. å Typografernes förenings lokal.

Mötet öppnades af Reshjälpskassans ordförande hr J. A. Kosk, som därpå uppläste följande redogörelsetabla:

Tablå		öfver Typografernes Reshjälpskassas Centralafdelnings ställning den 30 Juni 1896.	
Debet.			
Jan. 1.	Behållning från 1895 i H.fors Sparbank	752: 87.	
” ”	Kontant i kassan	24: —	776: 87
Jan. - Juni.	Januari månads ränta	2: 13.	
” ”	Influtna medlemsafgifter	196: 75.	
” ”	Influtna medel från filialerna	105: —	
” ”	För reseböcker	1: 50.	
” ”	Diverse	—: 10	305: 48.
		Summa Fmk	1,082: 35.
Kredit.			
Jan - Juni.	Tryckningskostnader	48: —	
” ”	Reshjelp	14: 40.	
” ”	Postporto	8: 30.	
” ”	Diverse utgifter	32: 50.	103: 20
Juni 30.	Behållning i H.fors Sparbank	945: —	
” ”	Kontant i kassan	34: 15.	979: 15.
		Summa Fmk	1,082: 35.

Helsingfors den 30 Juni 1896.

K. Mandelin.

Hr ordförande gjorde därpå en förfrågan huruvida någon af medlemmarna hade att väcka frågor rörande kassan. Då emellertid ingen närmare tänkt på detta afslutades mötet.

För att justera protokollet utsågos hrr:ne Jakobsson och Lindahl.

— **Suomen kirjanpainajain matka-apurahaston keskusosasto** kokoontui tiistaina 18 p. elokuuta klo 1/2 8 i. p. yhdistyksen huoneustossa. Kokouksen avasi rahaston puheenjohtaja hra J. A. Kosk, joka samalla luki seuraavan

Selonteon

Suomen kirjanpainajain matka-apurahaston keskusosaston asemasta 30 p:ttä kesäkuuta 1896.

Tuloja:

Tammik. 1.	Säästöä 1895 H:gin Säästöpankissa	752: 87	
” ”	Rahaa kassassa	24: —	776: 87
Tammik. — kesäk.	Tammik korot	2: 13	
” ”	Jäsenmaksuja	196: 75	
” ”	Haaraosastolta saapunut	105: —	
” ”	Matkakirjoista	1: 50	
” ”	Satunn. tuloja	—: 10	305: 48
		Summa Smk	1,082: 35

Menoja:

Tammik. — kesäk.	Painatuskustannuksiin	48:	
” ”	Matka-apuihin	14: 40	
” ”	Postimenoihin	8: 30	
” ”	Satunnaisia menoja	32: 50	103: 20
Kesäk. 30.	Säästöä H:gin Säästöpankissa	945: —	
” ”	Rahaa kassassa	34: 15	979: 15
		Summa Smk	1,082: 35

Helsinki, 30 p. kesäk. 1896.

K. Mandelin.

Kun hra puheenjohtajan kysyttyä olisiko jäsenillä minkäänlaisia kysymyksiä annettava kokouksessa keskusteltavaksi, ei yhtään sellaista kysymystä esitetty, josta olisi voitu keskustella, päättyi kokous tähän.

Pöytäkirjaa tarkastamaan valittiin hrat Jakobsson ja Lindahl.

— **Odokumenterad?** Enligt hvad oss meddelats vistas en landsman, som innehar kondition i Stockholm, här i hufvudstaden på sommarsemester äfvensom att han erhållit 30 kronor som förskott af sin principal för att kunna fira semestera i fråga. Emellertid torde nämnda kollega sökt och äfven erhållit kondition här på orten fast än han är — *alldeles utan betyg från sin arbetsplats.* Detta måste vitsordas som — minst sagt — högst oförsvärligt, såväl af personen i fråga, som antagit kondition ehuru han har, som af tryckeriets öfverhufvud.

Det vore bäst, att personer, som icke kunna förfara reelt sutte inom egna knutar och icke resa kring land och riken för att torgföra fula exempel om den finska typografen.

— **Yhteisellä huvimatalla** olivat V. Petersson ja kumpp. kirjapainon työväestö sunnuntaina elok. 23 p. Droms'öössä Liljeborgin huvilassa. Klo 9:sän aam. lähdettiin usealla venheellä soutamaan pitkin ulappaa mainittua saarta kohden. Perille saavuttua soitteli Kirjanpainajain yhdist. soitto-kunta hra Sjöblomin johdolla useita kapaleita aluksi hauskuuteen. Kilpailun, nuorison leikin y. m. huvituksen vaihdellessa kului päivä hausvasti aina iltaan saakka, jolloin palattiin tyytyväisinä kotiin muuten hyvin onnistuneesta toverusjuhlasta, paitsi että sade jälkeen päivällisen teki hiukan ikävyyksiä.

Glöm ej Invalidfonden!

Huomatkaa!

Toimitus pyytää hyväntahtoisesti saada tietoja, tilastollisen luettelon aikaan saamiseksi, kuinka kauan ja kuinka monta kuin myöskin millaisilla eduilla — koko-, puoli- tai ilman palkkaa — kirjapainajat niin hyvin täällä Helsingissä kuin maaseuduilla ovat nauttineet kesälomaa. Vastaus olisi lähetettävä viimeistään syysk. 13 p:ksi seuraavalla osotteella: *Gutenbergin Toimitus, Helsinki, Erikinkatu 7.*

Observera!

Då erfarenheten visar, att alla tidigare statistiker varit till stort gagn, hafva vi beslutit införa en utförlig statistik öfver huru lång sommarsemester hvar och en arbetare inom typografin åtnjutit, huru många erhållit gratifikation, hel eller half lön under semestern samt huru många som icke haft semester samt af hvilka skäl och uppmånas därför ärade kolleger att hvar på sin officin, såväl i hufvudstaden som på landsorten upp- taga och insända en sådan statistik till *F. F. W. Ahlroos, Bangatan 13.*

Redaktionen.

Muistakaa Vanhusrahastoa!

Föreningssträfvandena. — Yhdistysrienoista.

— *Helsingin kirjanpainajain yhdistyksen kuukausikokous* sunnuntaina syysk. 13 p:nä klo 1/25 i. p. yhdistyksen huoneustossa, Iso Roopertinkatu 44.

— *Typografernes förening* sammanträder till månadsmöte söndagen den 13 sept. kl. 1/25 e. m. å föreningens lokal, Stora Robertsgatan 44.

Viktiga frågor. — Det vore önskvärdt att ärade föreningsmedlemmar sammankomme mer mangrant än tillförene.

— *Typografernes förening* sammanträdde till extra möte lördagen den 29 augusti kl. 1/23 e. m. å föreningens lokal.

Hr ordförande meddelade, att boktryckeriägaren, fil. mag. August Schauman skattat åt förgängelsen, vid dessa ord upstego de närvarande, och hr ordf. tolkade i korthet hvad den afidne utträttat för föreningen och för den typografiske arbetaren.

Föreningen beslöt med 13 röster mot 4 att sammankalla Helsingfors typografer för att en corps följa mag. S. till hans sista hvilorum samt att ordf. skulle nedlägga en krans på de ofvannämdes vägnar. Beslöts vidare att musikkören skulle utföra musikhyllning å grafven.

För att ordna tåget utsågos till ordningsmän hrr V. Blomqvist och A. Karjalainen.

Till fanjunkare valdes hr K. Mandelin.

Att justera protokollet uppdrogs åt hrr K. Mandelin och A. Karjalainen.

Närvarande voro 18 personer.

Från landsorten. — Maaseudulta.

Pori, elokuun lopulla 1896.

„Tänään tuli taas matkustavainen“, „taas täällä on kaksi“, näitä lausemia vähän väliä on saanut kuulla. Ja tämä tosiaankin on surkuteltavaa, kun ottaa lukuun sen tavattoman määrän „tilapäislatoja“, joita näinä aikoina on täälläkin vaeltanut ja jotka herrat ovat jättäneet jälkeensä „rakkaita muistoja.“ Taas ne, joilla on ollut matkakirja, tietääkseni (kahta lukuunottamatta) ovat menneet matkoihinsa kunnollisesti. Jos se häpeä, joka näistä herroista on syntynyt, lankeisi ainoastaan „faktaajien“ syyksi, niin ei se olisi muuta kuin oikein, mutta kun *koko* ammattikunta saa syyt niskoillensa, niin silloin tulee ajatelleksi: onko kirjanpainajat sitten yhteiskunnan suurimpia hylkiöitä! Huhun mukaan tulee täällä (piakkoin?) asetettavaksi jonkinmoinen „mustakirja“ näitä herroja varten, joka onkin todellisesti tarpeenvaaita; koska kokemus on osoittanut tämän seikan olevan yhden kirjaltajaliiton kehittymisen vaarallisimpia vihollisia.

*

Nykyajan tunnussana: eteenpäin! on jo lopultakin otettu huomioon Porissakin. Niinpä t. k. 11 p:nä olivat tälläkäläiset kirjaltajat*) kokoontuneet keskustelemaan klubiasian johdosta. Päättökseksi tuli: valittiin 3-miehininen toimikunta, johon tulivat hrat Axel Hokkanen, Emil Vahlstein ja Valter Grönroos. Tämän toimikunnan velvollisuus on pitää huolta klubin alkavista asioista sekä lähettää säännöt vahvistusta saamaan, jotka jo ovatkin asianomaisessa paikassa.

Kun nyt säännöt palaavat takaisin — kuten luultava on — vahvistettuina, niin silloin, Porin kirjaltajat, miehissä työhön käsiksi aseamme parantamiseksi, s. o. liiton jalon tarkoituksen paremmaksi aikaansaamiseksi; työ tietysti on ensin vaikeata ja raskasta, mutta kun me maaseutulaiset ponnistamme jokainen vähänkin, niin silloin myös pääkaupungin toverit saavat parempaa yllykettä ja voimaa, mitä heillä tähän asti on ollutkin.

Siis, arv. työveikot Porissa, herätkää jo välinpitämättömyyden unesta! Puoluekatsannot nyt pois, kun kerran on kysymys meidän omasta ammatistamme ja sen vastaisesta turvaamisesta. Ensin on oma alue puhdistettava, sitten vasta muiten. „Yhteisvoimin yhteistyöhön“!

*

Porissa on nykyaikoina muutamia „maantieritaria“ poliisin täytynyt korjata — putkaan! Ja siinä järjestyksen ylläpitäjät ovatkin olleet oikeassa. Mutta nyt näinä päivinä on käynyt toisin. Muuan poliisimies kohtasi kadulla erään täällä työskentelevän latojan ja ilman muuta mutkitta antoi hänelle „kunnian“ päästä vapaaseen yökortteeriin; latoja seurasi nuhteettomasti „herran siivistyneen(?)“ käskyä. Seuraus oli tästä, että poliisimies ei saanut pitää nappeaan muuta kuin yhden päivän, jolloin sai „harmaat paperit“ kouransa. Eikä tuo ihme ollutkaan, koska „trykinherra“ oli *ihan* selvä ja poliisi niin juopunut, ettei tietänyt, mistä oli mainitun henkilön korjannut! — Mainita sopii, että eräässä seurassa, jossa myös oli poliisimiehiä, virkkoi eräs heistä: „Semmoist se o' ku' mene trykin herratten kans' tekemisi“.

Latoja.

Till Redaktionen af Gutenberg.

Förklaring.

Med anl. af den i „Gutenberg“ för d. 31 juli ingående uppsatsen „Vääriä numeroita“ ber jag få upplysa, att uppgifterna om typografernes arbetstid stamma från Typografernes förening, hvadan jag icke bär ansvaret för deras riktighet. Om uppsatsen vore eljest ett och annat att säga, men den ton författaren inslagit är sådan att jag icke vill ingå i meningsutbyte med honom
H-fors d 24 aug. 1896.

V. v. Wright.

Gutenbergin suomenkielisen osaston toimittajalle:

Oikaisun oikaisuä.

Itseänne ylistävä kirjoitus „Vääriä numeroita“ Gut. 14 numerossa kaipaa oikaisua siinä, että hra V. v. Wright Tampereen kokouksessa *puhui totta*, kun hän lausui, että sanomalehtilatojen työaika Helsingin kirjapainoissa on 14—16 tuntinen. Kyllä se on 14—16 tuntinen, sen täytyy sanomalehtilatojen tunnustaa ja *hra v. V:n lausunto* Tampereen työväenedustajain kokouksessa työpäivän pituudesta eri ammateissa on, mitä se sanomalehtityötä koskee, *ainan oikea*. — Pikemmin on siihen lisättävä, kuin sitä pois otettava.

Samasta kirjoituksesta saamme vielä tietää, kuinka kauvan nukutte, käytätte aikaa sivutoimiin ja kirjallisuuden viljelemiseen, urheiluun, ulkoseurusteluun, ruoka-ajaksi y. m. kotitoimiin — ja kaikkiin näihin näyttää teillä riittävän aikaa enemmän kuin muilla Teillä näytetään sitä olevankin — kirjoitukseenne katsoen — enemmän kuin meillä

*) Satakunnan ja Wärénin kirjapainot olivat edustettuina kokouksessa, mutta Andersinin ei.

muilla kuolevaisilla ammattimiehillä, jotka samoissa olosuhteissa työskentelemme. Nukumme mekin ja mahdollisesti yhtä monta tuntia kun te, mutta sivutoimiin ja kirjallisuuden viljelemiseen ei meillä riitä aikaa yhtä paljon kuin teillä, se täytyy meidän tunrustaa. Toisinaan emme ehdi kunnollisesti syömäänkään.

Vielä mainitsette, että hra v. Wright olisi puhunut totta, jos olisi sanonut työajan 8—20-tuntiseksi. Mutta mihinkäs silloin jäisi teidän nukkuma-, urheilu-, ulkoseurustelu-, ruoka- y. m. ajat; ne taitaisivat jo pujahtaa yli „underslaagin“.

Muuten näemme tästä itseänne ylistävästä kirjoituksesta, että olette hyvin tyytyväinen asemaanne; työpäivä kun teillä on kohtuullisen pitkä ja palkka hyvä, kuten sanotte tilikirjojen osottavan, vaikka ette olekaan n. s. „isostormari“. Eläkää siis tervennä kuolinpäivään saakka.

Helsingissä elokuun 28 p:nä 1896.

Joukko sanomalehtilatoja.

Toimituksen vastaus. Hra v. Wright selittää ylläolevassa ruotsinkielisessä kirjoituksessaan syyttömyyttensä kirjanpainajain työajan pituudesta antamiensa numerujen totuudesta poikkeavuudesta siten, että sanoo tiedot saaneensa H:gin kirjanpainajain yhdistykseltä ja niimmuodoin ei katso olevansa asiasta muka sen enemmässä vastuunalaisuudessa. Emme tarvitse tähän hra v. V:lle muuta vastata kuin että hra v. V:n ei pidä vastedes mennä laulamaan joka kukon äänellä asioista, joista ei hän itse ole vähintäkään selvillä. — Hra v. V. myöntää samalla, että hänellä kyllä olisi asiasta yhtä ja toista puhuttavaa, mutta hän ei tahdo ryhtyä meidän kanssa sananvaihtoon, meillä kun hänen mielestään on niin huono (ehkä se on hapan?) „tuuni“. Emme millään ehdolla, hra v. V., sitä kunnianosotusta Teiltä vaadi, enempiä kuin sitä kaipaa itse asiakaan, se kun on jo itsestään tarpeeksi selvä.

Myöskin ylempänä oleva „joukon“ oikaisu samasta asiasta on yhtä todenperäinen kuin kömpelökin. He vaan ihmettelevät siinä kuinka meillä yötyössä riittää aikaa kaikkiin toimiin, heillä kun sen sijaan ei ole aikaa tarpeeksi syömiseenkään ja sanovat, että hra v. V:n ilmoittamaan 14—16 tuntiin on vieläkin lisättävä eikä vähennettävä, ilman mitään todistuksia esiintuomalla. Moiselle puolustustavalla osannee kai arv. lukijat panna ansaitun arvonsa. Tahdomme vaan tälle „joukolle“ ilmoittaa, että kyllä sitä riittää aikaa Teillekin kaikkiin toimiinne yhtä hyvin kuin meillekin, kun vaan pysytte säännöllisesti toimissanne. — Muut sekasotkut kirjoituksessa eivät kannata meidän puolelta vastausta.

Svibel. — Sekalia.

— *Kalfaktor -- smedfaktorns medfaktor.*

På ett litografiskt tryckeri har faktorn frivilligt åtagit sig åliggandet att icke allenast kommandera sitt eget garde utan äfven där för tillfället arbetande — smeder.

— Hr kapten, männe ej kompaniet blifva för svårt att styras då det blir svibladt med — flere slags fackarbetare?

Satunnaisten menojen rahasto.

Elokuulla on tälläkäläisistä kirjapainoista säästöalattikkojen kautta kerääntynyt seuraavat summat:

Hufvudstadsbladetin latojat	11: 20
Päivälehdin kirjapainossa*)	7: 50
Weilin ja Göösön kirjap.**)	7: 35
Uuden Suomettaren latojat	5: 15
Senaatin kirjap.	4: 50
Simeluksen perillisten kirjap.	2: 60
Petterssonin ja Kumpp. kirjap.	2: 55
Suom. Kirj. Seuran kirjap.	1: —
Sentraalikirjapainossa	1: —
Nya Pressenin kirjap.	—: 45
H:bladetin siviililatojat	—: 40
Frenckelin ja pojan kirjap.	—: —

Summa Smk 43: 70

G. E.

*) Kaikki taiturit — kahta lukuun ottamatta — luovuttaneet puoli prosenttia palkastaan.

**) Kaikki latojaiturit ja yksi painaja luovuttaneet puoli pros. palkastaan.